

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 85/2025-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Romanom Grigelom, Nad plážou 16, Banská Bystrica, proti rozsudku Okresného súdu Trenčín sp. zn. 81C/14/2024 z 19. júna 2024 a proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 5Co/85/2024 z 13. novembra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 14. januára 2025 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom okresného súdu sp. zn. 81C/14/2024 z 19. júna 2024 a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5Co/85/2024 z 13. novembra 2024. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie alebo alternatívne aby priamo ústavný súd rozhodol o jeho uplatnenom nároku podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a priznal mu finančné zadostučinenie vo výške 22 500 eur. Sťažovateľ si uplatňuje aj náhradu trov právneho zastúpenia v konaní o jeho ústavnej sťažnosti.

2. Z ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že okresný súd napadnutým rozsudkom zamietol sťažovateľovu žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej pri výkone verejnej moci. Následne krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil predmetný rozsudok okresného súdu. Sťažovateľ proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal 10. januára 2025 aj dovolanie, ale pre pochybnosti, či dovolanie možno považovať za účinný prostriedok nápravy, podal z opatrnosti aj ústavnú sťažnosť. Taktiež aby nezmeškal lehotu na jej podanie.

3. Základom nároku sťažovateľa v jeho žalobe o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej pri výkone verejnej moci bola okolnosť, že ústavný súd nálezom sp. zn. III. ÚS 266/2020 zo 4. februára 2021 vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov vo vzťahu k trestnému konaniu vedenému na okresnom súde pod sp. zn. 8T/99/2018 (pôvodne pod sp. zn. 8T/59/2012). V tomto trestnom konaní bol sťažovateľ odsúdený za viacero trestných činov (poškodzovanie cudzej veci, porušovanie domovej slobody, vydieranie, nedovolené ozbrojovanie a obchodovanie so zbraňami, útok na verejného činiteľa) rozsudkom okresného súdu sp. zn. 8T/99/2018 z 10. decembra 2021 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 23To/53/2022 z 5. septembra 2022. Keďže sťažovateľovi bolo vznesené obvinenie ešte 26. októbra 2007, celková dĺžka trestného stíhania bola 14 rokov a 10 mesiacov.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Základom ústavnej sťažnosti sťažovateľa je jeho presvedčenie, že za takéto dlhé trestné stíhanie mu patrí kompenzácia, ale okresný súd pri určení výšky trestu výslovne neuviedol žiadnu merateľnú kompenzáciu s ohľadom na prietahy v trestnom konaní. Sťažovateľ síce uznáva, že súdy v trestnom konaní aplikovali mimoriadne zníženie trestu (§ 39 ods. 1 Trestného zákona), v rámci ktorého poukázali aj na dĺžku trestného konania, ale podľa sťažovateľa sa z nich nedalo merateľným spôsobom určiť, o koľko sa jeho trest znížil v dôsledku prietahov a o koľko v dôsledku ostatných okolností zníženia trestu (osoba páchatel'a, jeho pomery, jeho hodnotenie počas výkonu trestu). Sťažovateľ preto uzavrel, že v dôsledku tohto opomenutia mu vznikla škoda spôsobená nesprávnym a nezákonným rozhodnutím a postupom okresného súdu, ktorej náhradu si uplatnil následnou civilnou žalobou.

5. Sťažovateľ nesúhlasil s hodnotením civilných súdov v napadnutých rozsudkoch, podľa ktorých vo svojej civilnej žalobe neoznačil rozhodujúce skutočnosti, od ktorých v súdnom konaní odvodzoval opodstatnenosť svojho nároku, resp. nepreukázal vznik konkrétnych nepriaznivých následkov, ktoré mu mali v súvislosti s nesprávnym úradným postupom vzniknúť, či závažnosť následkov v jeho súkromnom živote, prípadne v spoločenskom uplatnení a že v tomto smere nenavrhol ani žiadne dokazovanie. Podľa sťažovateľa bol ale zrejším nepriaznivým následkom vyšší trest odňatia slobody, pretože zo strany trestných súdov nedošlo k žiadnemu merateľnému zníženiu trestu v dôsledku zbytočných prietahov. Teda neprimeraná výška trestu v dôsledku nezniženia trestu merateľným spôsobom v dôsledku zbytočných prietahov mala podľa sťažovateľa celkom evidentné následky, pretože každý mesiac vo výkone trestu odňatia slobody navyše znamená ďalší mesiac s prakticky nulovým súkromným životom a so žiadnym spoločenským uplatnením.

6. Sťažovateľ poukázal aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcu sa posudzovania porušenia práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote, ako aj na obdobnú judikatúru ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovaniu o primeranom finančnom zadosťučinení a argumentoval, že súdy v civilnom konaní pochybili (a ignorovali relevantnú judikatúru týchto vyšších súdnych autorít), ak dospeli k záveru, že prietahy v súdnom konaní nemajú automaticky za následok nárok na náhradu nemajetkovej ujmy.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru), práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom (čl. 46 ods. 3 ústavy), základného práva na prerokovanie vecí zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie vecí v primeranej lehote (čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) a práva na účinný prostriedok nápravy (čl. 13 dohovoru) napadnutým rozsudkom okresného súdu, ako aj napadnutým rozsudkom krajského súdu.

8. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

III.1. K napadnutému rozsudku okresného súdu:

9. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

10. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 55 zákona o ústavnom súde.

11. Z už uvedeného skutkového stavu vyplýva, že proti napadnutému rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom.

12. Pre rozhodnutie ústavného súdu v časti namietaného porušenia sťažovateľom označených práv vo vzťahu k napadnutému rozsudku okresného súdu je teda podstatné, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy. To vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum ústavnou sťažnosťou prezentovaného porušenia sťažovateľom označených práv zaručených ústavou a dohovorom napadnutým rozsudkom okresného súdu. Na prerokovanie tejto časti sťažnosti nemá ústavný súd danú právomoc, preto bolo potrebné v tejto časti sťažnosť odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu [§ 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde].

III.2. K napadnutému rozsudku krajského súdu:

13. Sám sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti uviedol, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal popri ústavnej sťažnosti aj dovolanie.

14. Ústavný súd stabilne zastáva názor, že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej ústavnej sťažnosti na ústavnom súde je ústavná sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní. Vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov, totiž neznamená samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom (IV. ÚS 177/05, IV. ÚS 180/2010).

15. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že ústavná sťažnosť mu bola predložená predčasne, keďže existuje iný orgán verejnej moci (Najvyšší súd Slovenskej republiky) oprávnený poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sťažovateľa. Po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie by totiž došlo k vzniku ústavne neakceptovateľného stavu, keď by v zásade o rovnakej veci rozhodovali paralelne viaceré orgány súdneho typu – najvyšší súd a ústavný súd (porovnaj m. m. II. ÚS 1/08, IV. ÚS 146/08, IV. ÚS 420/2011, II. ÚS 393/2014, III. ÚS 632/2014). Išlo by o taký stav, ktorý je v právnom štáte neaprobateľný, pretože by mohol viesť k rozdielnym rozhodnutiam v rovnakej veci, čo by malo negatívne (a len ťažko odstrániteľné) dôsledky na právnu istotu, ktorá tvorí integrálnu súčasť princípov právneho štátu (III. ÚS 480/2017, III. ÚS 35/2019).

16. K otázke konkurencie dovolania a ústavnej sťažnosti zaujal ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane právny názor, ktorý bol do dôsledkov vysvetlený v uznesení ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 404/2022 zo 6. septembra 2022 (schválený plénom ústavného súdu ako právna veta za rok 2022) v znení: „I. Nie každé rozhodnutie o mimoriadnom opravnom prostriedku spôsobuje zachovanie zákonnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, zohľadňujúc predovšetkým subsidiaritu konania o ústavných sťažnostiach, preto posledná veta § 124 zákona o ústavnom súde o zachovaní tejto lehoty je určená na to, aby sťažovateľ v ústavnej sťažnosti mohol uplatniť námietky neuplatniteľné v mimoriadnom opravnom prostriedku. Ak by rozhodnutie o dovolaní bolo negatívne, má sťažovateľ pri zachovaní princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu možnosť napadnúť ústavnou sťažnosťou rozhodnutie dovolacieho súdu. Pokiaľ ide o námietky proti dovolaním napadnutému rozhodnutiu, ktoré nebolo možné uplatniť v dovolacom konaní, je možné ich potom uplatniť súčasne, ale až v ústavnej sťažnosti. Lehota na podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu bude považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu (začína plynúť podľa § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde). II. V prípade podania dovolania (iného opravného prostriedku) a súčasne, resp. pred rozhodnutím v tomto opravnom konaní aj ústavnej sťažnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie; to nebráni postupu podľa druhého odseku bodu I (obdobne IV. ÚS 471/2022, IV. ÚS 534/2022, IV. ÚS 24/2023).“

17. Je nevyhnutné, aby sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti splnil podmienku uplatnenia dovolania v trestnom konaní ako procesného prostriedku, ktorý mu zákon na ochranu jeho práv

poskytuje, a to aj v prípade, ak popri namietaní porušenia jeho obhajobných práv v kontexte spravodlivého procesu namieta aj skutkové okolnosti. Ústavný súd musí všeobecným súdom poskytnúť príležitosť plne rozvinúť ich právomoc, keďže aj im patrí možnosť a povinnosť poskytnúť sťažovateľovým základným právam a slobodám ochranu v medziach ich zákonom zverených kompetencií. Táto ochrana je v rámci vzťahu medzi všeobecnými súdmi a ústavným súdom podľa princípu subsidiarity delená a postupná, nie delená a súbežná. Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva a jeho právomoc nastupuje spravidla až vtedy, ak sťažovateľ pred všeobecnými súdmi vyčerpá všetky účinné prostriedky nápravy vo vzťahu ku konaniu, resp. k rozhodnutiu ako celku. V prípade, ak v rámci toho istého konania (rozhodnutia) je možné niektoré námietky uplatniť pred dovolacím súdom a iné nie, ústavný súd v tejto súvislosti považuje za v rozpore s už zmieneným princípom subsidiarity tieto procesné nároky drobiť a ponechať ich samostatnému procesnému osudu. V prípade potenciálneho úspechu sťažovateľov pred dovolacím súdom (čo i len vo vzťahu k niektorým uplatneným námietkam) totiž stráca ďalšie konanie pred ústavným súdom zmysel (I. ÚS 182/2023, ZnaU č. 15/2023).

18. Vzhľadom na uvedené sa ústavný súd ústavnou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale odmietol ju aj vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.3. K namietanému porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov:

19. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti ani len neuviedol, akým spôsobom mali civilné súdy rozhodujúce o jeho žalobe v konaní, ktoré viedlo k vydaniu napadnutých rozsudkov, porušiť jeho právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, resp. právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote. Z uvedených dôvodov mohol ústavný súd v tejto časti odmietnuť ústavnú sťažnosť sťažovateľa pre nedostatok náležitostí ustanovených zákonom podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

20. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty (II. ÚS 26/95). Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie označeného práva ešte trvalo (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase, keď došla sťažnosť ústavnému súdu, už nedochádza k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú bez ohľadu na to, z akých dôvodov skončilo toto porušovanie (II. ÚS 139/02, IV. ÚS 348/2018).

21. Zo samotného podania sťažovateľa vyplýva, že súdne konanie o jeho žalobe o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej pri výkone verejnej moci bolo právoplatne ukončené ešte pred podaním ústavnej sťažnosti. Sťažovateľ sa teda na ústavný súd obrátil so svojou ústavnou sťažnosťou v čase, keď porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov na okresnom súde a ani na krajskom súde už netrvalo a konanie o jeho ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom preto nebolo spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k právu na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (*mutatis mutandis* I. ÚS 6/03, II. ÚS 871/2016).

22. Vzhľadom na uvedené skutočnosti, ako aj s ohľadom na okolnosť, že vzhľadom na právoplatne ukončené súdne konanie o žalobe o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej pri výkone verejnej moci už sťažovateľ nemohol pociťovať právnu neistotu, bolo potrebné ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

23. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ako ich špecifikoval vo svojej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. februára 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu